

κεφάλαιο 1

**ΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΩΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ**

Στην τουριστική βιομηχανία τα ταξιδιωτικά ή τουριστικά γραφεία αποτελούν ένα ουσιαστικό κομμάτι-μέρος αυτής, και είναι εκείνες οι επιχειρήσεις μικρές ή μεγάλες που ενεργούν ως ενδιάμεσοι φορείς μεταξύ του προμηθευτή-πωλητή (που μπορεί να είναι η αεροπορική εταιρία, το ξενοδοχείο, η ναυτιλιακή εταιρία κ.λπ.) και του αγοραστή-πελάτη ο οποίος επιθυμεί να ταξιδέψει για λόγους αναψυχής ή επαγγελματικούς. Το τουριστικό γραφείο δεν έχει δικό του προϊόν να πουλήσει, παρά μόνο την ποιότητα των υπηρεσιών του.¹

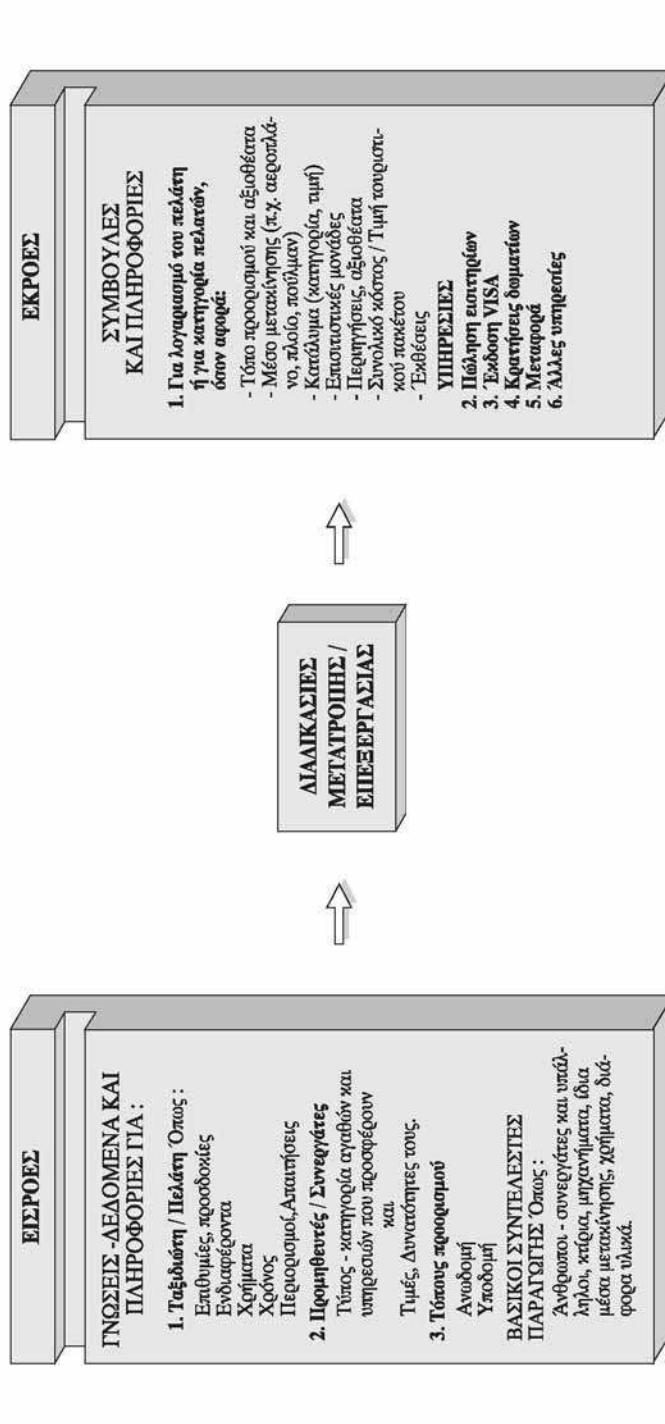
Τα τουριστικά γραφεία άρα ενεργούν:

- (α) για λογαριασμό των προμηθευτών προτείνοντας ή πουλώντας συνδυασμό στοιχείων για την πραγματοποίηση του ταξιδιού και,
- (β) για λογαριασμό των πελατών-υποψήφιων ταξιδιωτών κάνοντας γνωστά σε αυτούς τόπους προορισμού και τιμές και προσφέροντάς τους ένα τουριστικό πακέτο ή ταξίδι, ανάλογα με τις οικονομικές τους δυνατότητες και τους περιορισμούς που θέτουν.

Ως επιχειρήσεις τα τουριστικά γραφεία αποσκοπούν στην παραγωγή και παροχή υπηρεσιών χρήσιμων για την κάλυψη των αναγκών διακίνησης (ταξίδι) των μετακινούμενων ατόμων, τόσο χάριν αναψυχής και τουρισμού όσο και για επαγγελματικούς λόγους.² Για την παροχή όμως αυτών των υπηρεσιών χρειάζεται ο κατάλληλος συνδυασμός των συντελεστών παραγωγής, ώστε να γίνεται δυνατή η πραγματοποίηση του ταξιδιού, με όρους που θέτει ή αποδέχεται ευχαρίστως ο πελάτης. Η κύρια εισροή στο σύστημα επιχεί-

1. Για θέματα ποιότητας υπηρεσιών βλέπε, Δερβιτσιώτης Κ., Ποιότητα σε Συστήματα Παροχής Υπηρεσιών, Αθήνα 1994.

2. Σχετικά με το σκοπό των τουριστικών γραφείων βλέπε: Σ. Καλφιώτης, Τουριστικαὶ Επιχειρήσεις, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα, 1970.

ΣΧΗΜΑ 1

Το τουριστικό ή ταξιδιωτικό γραφείο ως επιχείρηση - σύστημα (μια θεώρηση)

ρηση που φέρει τον τίτλο Τουριστικό ή Ταξιδιωτικό Γραφείο, είναι οι πληροφορίες που αφορούν στους προμηθευτές τουριστικών αγαθών και στον πελάτη-ταξιδιώτη και εκροή αποτελεί το πακέτο υπηρεσιών που προσφέρει (Σχήμα 1).

1.1. Βασικές υπηρεσίες που προσφέρει ο ταξιδιωτικός πράκτορας (ή το τουριστικό γραφείο)³

Ο ταξιδιωτικός πράκτορας είναι ένας έμπειρος επαγγελματίας ταξιδιών που προσφέρει στον πελάτη-ταξιδιώτη ένα ευρύ φάσμα ειδικών και προσωπικών υπηρεσιών, οι οποίες εκτείνονται από την απλή ταξιδιωτική συμβουλή μέχρι το σχεδιασμό ενός πολύπλοκου ταξιδιού (π.χ. με πολλά δρομολόγια, ενδιάμεσους σταθμούς, μετεπιβιβάσεις, διαφορετικά μέσα μετακίνησης, κ.λπ.).

Ο επαγγελματίας ταξιδιωτικός πράκτορας είναι η μεγαλύτερη-και αντικειμενική-πηγή ταξιδιωτικής πληροφόρησης,⁴ ο οποίος μπορεί να "τακτοποιήσει" ό,τι αφορά στο ταξίδι στα μέτρα του πελάτη και σύμφωνα με τα ενδιαφέροντά του, τις οικονομικές του δυνατότητες και τους συγκεκριμένους στόχους του.

Ενας πιο ακριβής και κατάλληλος όρος για τον ταξιδιωτικό πράκτορα θα ήταν "Σύμβουλος ταξιδιών".

Η δουλειά του ταξιδιωτικού πράκτορα είναι η εξυπηρέτηση του πελάτη-ταξιδιώτη, έτσι:

- Παρέχει ένα ευρύ φάσμα αντικειμενικών συμβουλών, είτε αυτές αφορούν στην εξυπηρέτηση του πελάτη που έχει να κάνει ένα συγκεκριμένο ταξίδι (μέσα μετακίνησης, χρόνος, ασφάλεια, κ.λπ.), είτε αφορούν στην ενημέρωση-πληροφόρηση κάποιου, ο οποίος ψάχνει ή ζητεί ιδέες και προτάσεις για την

3. Στο βιβλίο οι όροι Τουριστικό Γραφείο, Ταξιδιωτικό Γραφείο, Τουριστικός Πράκτορας και Ταξιδιωτικός Πράκτορας, χρησιμοποιούνται εναλλακτικά.

4. Από έρευνα που διενεργήθηκε για λογαριασμό του ΕΟΤ από το Αριστοτέλειο Παν/μιο Θεσσαλονίκης, η πληροφόρηση των ξένων τουριστών για τη χώρα μας οφείλεται κατά 37% στους ταξιδιωτικούς πράκτορες, 27% σε φίλους και συγγενείς, 23% σε προηγούμενα ταξίδια τους, 10% στα Μ.Μ.Ε. και 3% στα γραφεία του ΕΟΤ, στο εξωτερικό.

επιθυμία του να ταξιδέψει (π.χ. για τόπους προορισμού, αξιοθέατα, κόστος διαμονής, κόστος μετακίνησης).

- Δίνει τις πιο αξιόπιστες συμβουλές-πληροφορίες για ειδικές τιμές εισιτηρίων, για τις χορηγούμενες εκπτώσεις, και τις ειδικές προσφορές, με το να παρακολουθεί και να είναι ενήμερος στις συνεχώς σημειούμενες αλλαγές στις ταξιδιωτικές προσφορές (π.χ. ταξίδι από 3 ημέρες και πάνω που να συμπεριλαμβάνει Σαββατοκύριακο, κάρτα ταξιδιών για τρένα).
- Εκδίδει εισιτήρια για όλα τα μέσα μετακίνησης, κυρίως για αεροπλάνα αλλά και για πλοία, τρένα, ή λεωφορεία. Σύμφωνα με στοιχεία της IATA (Διεθνής Ένωση Αερομεταφορέων) το 70% των αεροπορικών εισιτηρίων στην Ευρώπη πωλούνται από ταξιδιωτικούς πράκτορες, μέλη της. Η έκδοση των εισιτηρίων γίνεται για τακτικές πτήσεις, ή για πτήσεις με ναυλωμένα αεροσκάφη (charters) για τη μετακίνηση οργανωμένων ομάδων τουριστών. Οι προμήθειες από αεροπορικά εισιτήρια αποτελούν την κύρια πηγή εισοδήματος για ένα τουριστικό γραφείο.
- Φροντίζει για τη διαμονή του πελάτη σε καταλυματική μονάδα, κλείνοντας δωμάτια (ξενοδοχείο, ξενώνα, ενοικιαζόμενα δωμάτια, βίλα) ανάλογα με τις ανάγκες, τις επιθυμίες και τα χρήματα που προτίθεται αυτός να ξοδεύσει.
- Συνεργάζεται με εταιρίες ενοικιάσεως αυτοκινήτων για να εξασφαλίσει σε πελάτες του, το αυτοκίνητο της αρεσκείας τους, για ορισμένο χρονικό διάστημα στον τόπο προορισμού τους για τις εκεί μετακινήσεις τους.
- Διοργανώνει συνέδρια για λογαριασμό εταιριών ή συλλόγων-πελατών του. Κλείνει δηλαδή την αίθουσα (αίθουσες) σε ξενοδοχείο, μεριμνά για τη διάταξη των θέσεων των συνέδρων, για τη διάθεση οπτικοακουστικών μέσων, την παροχή γευμάτων και αναψυκτικών, τη μετακίνηση ίσως των συνέδρων από και προς τον τόπο όπου διεξάγεται το συνέδριο καθώς και για τη διαμονή των συνέδρων και ομιλητών.
- Διοργανώνει ομαδικά ταξίδια περιηγήσεις ή εκδρομές, πολυήμερες ή μονοήμερες με ιδιόκτητα ή ενοικιαζόμενα μέσα μεταφοράς.
- Διοργανώνει ταξίδια κινήτρων (incentive trips) για λογαριασμό επιχειρήσεων που προσφέρουν δωρεάν ταξίδια στα στελέχη τους ή και στους συνεργάτες τους (καταστηματάρχες-πωλητές ή αντιπρόσωποι).

- Προσφέρει κρουαζιέρες. Προτείνει στους πελάτες του, που ήδη έχουν αποφασίσει να κάνουν κρουαζιέρες, τις κατάλληλες διαδρομές, (λιμάνια-προορισμοί), τα ασφαλέστερα ή και πολυτελέστατα κρουαζιερόπλοια, τον τύπο της καμπίνας κ.λπ. και κλείνει για λογαριασμό τους τις θέσεις στα κρουαζιερόπλοια, εκδίδοντας τα αντίστοιχα εισιτήρια.
- Αναλαμβάνει την πραγματοποίηση των μετακινήσεων-ταξιδιών για το προσωπικό-στελέχη μεγάλων εταιριών (Commercial Travel) σε μόνιμη βάση. Λειτουργεί δηλαδή, σε αυτή την περίπτωση, σαν τμήμα ταξιδιών της συγκεκριμένης εταιρίας.
- Παρέχει βοήθεια για την έκδοση διαβατηρίων, VISA, και δίνει ειδικές συμβουλές για ταξίδια στο εξωτερικό (π.χ. συνθήκες περιβάλλοντος, έθιμα, διατροφή, ποιες κρουαζιέρες είναι κατάλληλες για οικογένειες, κοντινά ξενοδοχεία στο αεροδρόμιο, κ.λπ.).

Οι πληροφορίες που δίνει ο έμπειρος και επαγγελματίας ταξιδιωτικός πράκτορας έχουν μεγάλη αξία για τον πελάτη-ταξιδιώτη και συχνά κάνουν τη διαφορά μεταξύ ενός καλού ταξιδιού και ενός εξαιρετικού ταξιδιού.

1.2. Διαχρονική εξέλιξη των τουριστικών γραφείων

Τα ταξιδιωτικά γραφεία αποτελούν λοιπόν ένα από τα σημαντικά τμήματα της τουριστικής βιομηχανίας και χωρίς αυτά θα ήταν πρακτικά αδύνατο για τον ταξιδιώτη ή τουρίστα να γνωρίζει και να επιτύχει τις πιο κατάλληλες πτήσεις στις καλύτερες τιμές, τα πιο οικονομικά πακέτα περιηγήσεων και κρουαζιέρων, ν' ανακαλύπτει και να γνωρίζει τα διάφορα μέρη διακοπών, τις περισσότερο κατάλληλες καταλυματικές μονάδες (από άποψη τιμής και ανέσεων) ή γενικά να αγοράσει στην καλύτερη τιμή ένα μίγμα ταξιδιωτικών υπηρεσιών.

Ο πρώτος μεγάλος ταξιδιωτικός πράκτορας που αναφέρεται στην ιστορία των ταξιδιών είναι ο Thomas Cook, στην Αγγλία. Το 1841 διοργάνωσε ημερήσια εκδρομή από το Leicester στο Loughborough, έναντι αμοιβής, για 540 άτομα. Το 1845 έγινε ο πρώτος

επίσημος ταξιδιωτικός πράκτορας στην Ευρώπη. Στην Αμερική το πρώτο επίσημο ταξιδιωτικό γραφείο ιδρύθηκε το 1915 από την American Express, εταιρία μέχρι τότε μεταφοράς φορτίων αγαθών και χρημάτων. Το 1922 διοργάνωσε την πρώτη κρουαζιέρα γύρω από τον κόσμο. Η American Express, ως τουριστικό γραφείο, αναπτύχθηκε τόσο πολύ ώστε λειτουργούν υποκαταστήματά της σήμερα σε όλο τον κόσμο (κυρίως δραστηριοποιείται στον τομέα των επαγγελματικών ταξιδιών)⁵.

Στην Ελλάδα τα πρώτα ταξιδιωτικά γραφεία λειτούργησαν, ουσιαστικά, στις αρχές της δεκαετίας του '50 (Καραγιαννίδης Τράβελ, Τράβελ Λάιν, CHAT, Αρβανίτης Τράβελ, Αθανασούλας Τράβελ, Ερμές Τράβελ).⁶ Το κύριο αντικείμενο δραστηριοτήτων τους αρχικά ήταν ο μεταναστευτικός τουρισμός προς Αμερική και Ευρώπη. Στη συνέχεια λειτούργησαν και ως αντιπρόσωποι ξένων αεροπορικών-Ευρωπαϊκών και Αμερικάνικων-εταιριών. Από το 1955 αρχίζει η συνεργασία με την Ανατολική Ευρώπη (εταιρία Δ. Γκολέμη), αργότερα-δεκαετία '70-και με τις Αραβικές χώρες με την άφιξη στην Ελλάδα των πρώτων σεΐχηδων.⁷

Στις αρχές της δεκαετίας του '50 υπήρχαν όλοι κι όλοι είκοσι (20) περίπου ταξιδιωτικοί πράκτορες στην Αθήνα, που πραγματοποίησαν τη μεγάλη στροφή από τον περιηγητικό τουρισμό των λόρδων και των πλουσίων, στο μαζικό τουρισμό.

Οι πράκτορες αυτοί απλά συνεργάζονταν με Ευρωπαϊκά και Αμερικάνικα πρακτορεία για να "πουλήσουν" το πρόγραμμα περιήγησης στην Αθήνα, δεν εξέδιδαν καν εισιτήρια. Οι πρώτες ομάδες (groups) τουριστών ήσαν φοιτητές του Πανεπιστημίου της Σορβόνης κι έφθασαν στην Ελλάδα με τρένο μέχρι το Πρίντεζι (Ιταλία) και από εκεί με το πλοίο "Κολοκοτρώνης" μέχρι τον Πειραιά.

Το 1955 ξεκίνησαν οι πρώτες οργανωμένες κρουαζιέρες με πρωτοπόρους τους αδελφούς Ποταμιάνου (πλοίο Σεμίραμις) και τον Καβουνίδη να διοργανώνουν κρουαζιέρες στα νησιά του Αι-

-
5. Πριν από αυτούς τους γνωστούς ταξιδιωτικούς πράκτορες, στην Αμερική τουλάχιστον, λειτουργούσαν ταξιδιωτικά γραφεία από το 1872 στο San Francisco και από το 1891 στη Νέα Υόρκη.
 6. Πριν τη δεκαετία του '40 λειτουργούσαν στην Αθήνα ελάχιστα Τουριστικά Γραφεία, ως αντιπρόσωποι κυρίως ναυτιλιακών εταιριών, τα οποία όμως έκλεισαν, σχεδόν όλα, με τον πόλεμο του '40.
 7. Βλέπε σχετικά περιοδικό "Τουρισμός και Οικονομία", ειδική επετειακή έκδοση, 1993.

γαίου, τα παράλια της Μ. Ασίας αλλά και την Ιταλία. Αρχηγοί των κρουαζιερών αυτών ήσαν συνήθως οι ίδιοι οι ταξιδιωτικοί πράκτορες.

Η επικοινωνία με τη Δύση γινόταν μέσω Πρίντεζι, που ήταν και ο φθηνότερος τρόπος και οι ξένοι τουρίστες-Αγγλοι, Γάλλοι, Γερμανοί, Σκανδιναβοί και Ελβετοί έρχονταν σε ομάδες 20-30 ομάδων. Η αεροπορική μετακίνηση ήταν ακριβή, γι' αυτό και ειδικοί σιδηροδρομικοί συρμοί ναυλωμένοι από γερμανικά ταξιδιωτικά γραφεία έφερναν (το Πάσχα κυρίως) ομάδες μαθητών και δασκάλων για παραμονή συνήθως οκτώ ημερών.

Η μεταφορά, όσων τουριστών έρχονταν με πλοία, από τον Πειραιά στην Αθήνα γινόταν με λεωφορεία (ΚΤΕΛ). Τότε υπήρχαν μόνο δύο τουριστικά λεωφορεία. Οι βασικές διαδρομές περιήγησης εκτός Αθηνών, ήταν προς την Πελοπόννησο, Αργολίδα, Δελφούς, Κόρινθο, Μυκήνες και Επίδαυρο.

Στην τριακονταετία 1960-1990 ο ελληνικός τουρισμός αναπτύχθηκε σε ένα επίπεδο βιομηχανίας και σήμερα-1995-οι τουρίστες που επισκέπτονται τη χώρα μας πλησιάζουν τα 10.000.000 άτομα και προέρχονται κυρίως από την Ευρώπη και την Αμερική. (Βλέπε Πίνακα 1). Αυτός ο εξαιρετικά μεγάλος αριθμός τουριστών διακινείται από τα λειτουργούντα σήμερα ταξιδιωτικά γραφεία στην Ελλάδα,

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Αφίξεις τουριστών κατά εθνικότητα

Χώρα προέλευσης	1962	1972	1982	1992
Αγγλία	56.841	310.081	1.022.692	2.154.850
Αυστρία	15.741	47.757	144.032	345.259
Βέλγιο-Λουξεμβούργο	10.742	—	64.119	225.099
Βέλγιο	—	28.983	—	—
Βουλγαρία	—	—	43.738	140.725
Γαλλία	51.871	158.756	335.366	542.222
Γερμανία (Ανατ. & Δυτική)	69.617	—	606.046	1.944.704
Γερμανία (Δυτική)	—	247.868	—	—
Γιουγκοσλαβία	13.772	135.211	537.553	93.413
Δανία	6.208	55.136	148.100	281.235
Ελβετία	14.189	61.872	149.497	163.126
Ιρλανδία	706	8.902	25.646	57.885
Ισπανία	2.630	8.753	27.331	119.964
Ιταλία	27.882	115.224	223.922	622.619
Κύπρος	—	—	97.101	107.029
Νορβηγία	2.622	13.101	132.360	95.898

Χώρα προέλευσης	1962	1972	1982	1992
Ολλανδία	8.444	56.442	139.286	546.187
Ουγγαρία	—	—	16.896	107.403
Πολωνία	—	—	9.436	42.788
Πορτογαλία	647	2.673	5.305	26.245
Ρουμανία	—	—	8.088	19.683
Σουηδία	19.828	89.852	267.416	314.251
Τσεχοσλοβακία	—	—	8.369	191.585
Φινλανδία	1.829	32.745	97.416	172.099
Σύνολο Σκανδ. χωρών	—	—	—	—
Λοιπά κράτη Ευρώπης	15.827	49.292	5.150	104.394
Σύνολο Ευρώπης	319.396	1.422.648	4.115.356	8.419.663
Ιαπωνία	—	—	74.082	109.680
Ισραήλ	4.298	9.716	31.347	35.065
Λίβανος-Συρία	3.386	9.452	42.625	15.922
Τουρκία	28.891	25.983	37.972	73.650
Ιράν	—	—	5.298	6.794
Λοιπά κράτη Ασίας	11.307	39.873	96.150	63.515
Σύνολο Ασίας	47.832	85.024	288.194	304.626
Αίγυπτος-Σουδάν	3.811	20.061	—	—
Νοτιοαφρικανική Ένωση	6.401	19.450	—	—
Λοιπή Αφρική	1.150	6.793	—	—
Σύνολο Αφρικής	11.362	46.304	87.966	51.129
Η.Π.Α	108.448	548.141	333.080	278.941
Καναδάς	7.093	54.621	64.891	59.807
Λατιν. Αμερική	6.388	23.869	—	—
Λοιπά κράτη Αμερικής	—	—	40.461	39.443
Σύνολο Αμερικής	121.929	626.631	438.432	378.191
Αυστραλία	6.006	48.307	—	—
Λοιπή Ωκεανία	—	2.810	—	—
Σύνολο Ωκεανίας	6.006	51.117	94.131	77.693
ΕΣΣΔ	639	1.170	5.654	100.058
Ακαθορίστου Υπηκοότητας	1.607	1.325	3.089	—
Σύνολο	508.821	2.234.219	5.032.822	9.331.360
Κρουαζιέρες	56.454	295.195	431.038	424.652
Αφίξεις Ελλήνων περιηγητών εξωτερικού	32.649	202.173	—	—
<i>Γενικό σύνολο</i>	<i>597.924</i>	<i>2.731.587</i>	<i>5.463.860</i>	<i>9.756.012</i>

που με βάση τα στοιχεία του Ε.Ο.Τ. φθάνουν τα 4.446. Το 39% των γραφείων αυτών λειτουργούν στην Αθήνα, το 34% στη Θεσσαλονίκη και τα υπόλοιπα κατανέμονται στους άλλους βασικούς τουριστικούς προορισμούς όπως π.χ. Κέρκυρα, Ρόδος, Κρήτη, κ.λπ. Στον

Πίνακα 2 παρουσιάζεται η κατανομή των τουριστικών γραφείων κατά γεωγραφική περιοχή. Και στον Πίνακα 3 παρουσιάζονται τα μεγαλύτερα τουριστικά γραφεία, με βάση το σύνολο του ενεργητικού που είχαν το 1991 (ενώ δίνεται και ο αριθμός των ατόμων που απασχολούν).

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Τουριστικά γραφεία κατά γεωγραφική περιοχή

Περιοχή	Εσωτερικού τουρισμού	Εξωτερικού τουρισμού	Σύνολο
Αθήνα	1284	452	1736
Θεσ/νίκη	318	82	400
Κέρκυρα	300	16	316
Κρήτη	286	45	331
Ρόδος	118	17	135
Χαλκιδική	23	6	29
Υπόλοιπη χώρα	1088	411	1499
Σύνολο	3417	1029	4446

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Οι μεγαλύτερες τουριστικές επιχειρήσεις βάσει συνόλου ενεργητικού 1991 σε 000 Δρχ.

Εταιρίες	Σύνολο Ενεργητικού	Τδια Κεφάλαια	Εσοδα	Καθαρά Κέρδη	Προσωπικό Personnel
1 ΜΑΝΟΣ ΤΡΑΒΕΛ ΣΥΣΤΕΜ Α.Ε. MANOS TRAVEL SYSTEM S.A.	3.196.901	2.010.753	377.421	45.738	80
2 ΖΕΥΣ ΚΡΗΤΗΣ Α.Ε. ZEUS OF CRETE S.A.	933.602	193.682	489.590	1.433	75
3 GOLDAIR ΓΚΟΛΕΜΗΣ Α.Ε. GOLDAIR GOLEMIS LTD GRIFFIN TRAVEL WOOD-	915.045	61.379	347.186	60.339	120
4 SIDE A.E. GRIFFIN TRA- VEL WOODSIDE S.A.	805.273	102.398	582.650	10.207	80
5 AIRTOUR GREECE Ε.Π.Ε. AIRTOUR GREECE LTD	718.306	119.046	394.574	31.216	60
6 MARINE TOURS Ε.Π.Ε. MARINE TOURS LTD MAPIN ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΑΞΙΔΙΩΝ	660.354	91.443	303.256	5.534	17
7 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ Ε.Π.Ε. MARINE TRAVEL & TOURISM AGENCY LTD	613.181	9.990	498.231	6.323	28

Εταιρίες	Σύνολο Ενεργητικού Κεφάλαια	Τίδα Κεφάλαια	Εσοδα	Καθαρά Κέρδη	Προσωπικό Personnel
8 ΡΟΔΟΣ ΕΞΠΡΕΣ Α.Ε. RODOS EXPRESS S.A.	590.857	99.148	109.816	4.998	30
9 DINERS WORLD TRAVEL A.E. DINERS WORLD TRAVEL S.A.	563.329	23.907	223.011	5.690	40
10 ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ Α.Ε. HELLENIC TOURS S.A.	514.143	24.838	210.863	(43.813)	60
11 ΠΟΝΤΟΣ ΤΡΑΒΕΛ Α.Ε. PONTOS TRAVEL S.A.	469.644	34.453	162.347	5.273	36
12 ΠΛΩΤΙΝ ΤΡΑΒΕΛ Α.Ε. PLOTIN AIR S.A.	464.483	12.439	306.697	(4.088)	44
13 ΠΛΩΤΙΝ ΤΡΑΒΕΛ Α.Τ. & Ε.Ε. PLOTIN TRAVEL S.A.	444.169	18.813	357.043	(1.536)	50
14 ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε. OLYMPIC AIR TOURS S.A. ΚΡΗΤΑ Α.Ε.	441.747	31.021	33.238	6.429	49
15 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ CREATA TRAVEL BUREAU S.A. AMERICAN EXPRESS	428.276	174.156	575.407	202.610	100
16 ΙΝΤΕΡΝΑΤΙΟΝΑΛ Α.Ε. AMERICAN EXPRESS INTERNATIONAL S.A. ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ ΕΛΛΑΣ Α.Τ.Ε.	412.599	76.385	454.641	11.078	55
17 NOUVELLES FRONTIERES HELLAS S.A.	399.082	7.912	21.833	6.586	20
18 ΟΛΥΜΠΙΚ ΣΑΝ ΧΟΛΙΝΤΑΙΓΣ Ε.Π.Ε. OLYMPIC SUN HOLIDAYS LTD ΜΠΙΑΝΤΟΥΒΑΣ, Κ., - CRETAN HOLIDAYS A.E.	394.309	9.105	119.892	944	40
19 BADOUVAS, Κ., - CRETAN HOLIDAYS S.A.	375.556	68.345	197.351	4.007	55
20 ΔΟΥΚΑ, ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ, Α.Ε. DOUCAS TRAVEL AGENCY S.A. TRANS MOUR TRAVEL	370.089	57.171	214.524	1.416	50
21 AGENCY A.E. TRANS MOUR AGENCY S.A.	361.528	34.260	26.586	(25.740)	8
22 GEE DEES A.E. GEE DEES S.A.	330.415	28.496	106.557	(19.988)	20
23 ΑΜΦΙΤΡΥΩΝ Ε.Π.Ε. AMPHITRION TRAVEL LTD ΡΟΔΟΣ ΜΕΤΑΦ. ΤΟΥΡ. ΕΜΠΟΡ. ΕΠΙΧ. Α.Ε.	310.814	37.756	76.416	1.776	25
24 RODIAN TRANSPORT TOURIST TRADE ENTERPRISES S.A.	307.489	245.322	22.571	(14.678)	2
25 ΓΚΡΗΝ ΤΡΑΒΕΛ Ε.Π.Ε. GREEN TRAVEL LTD	303.875	1.333	44.343	(6.647)	—

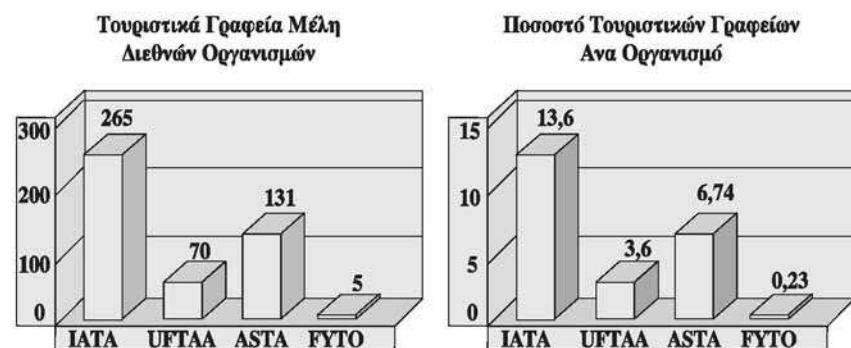
Πηγή: ICAP, 1993

Ένα σχετικά μικρό ποσοστό των ελληνικών ταξιδιωτικών γρα-

φείων είναι μέλη σε διάφορους διεθνείς οργανισμούς, όπως η IATA και η UFTAA. Σχετικό είναι το Σχήμα 2.

ΣΧΗΜΑ 2

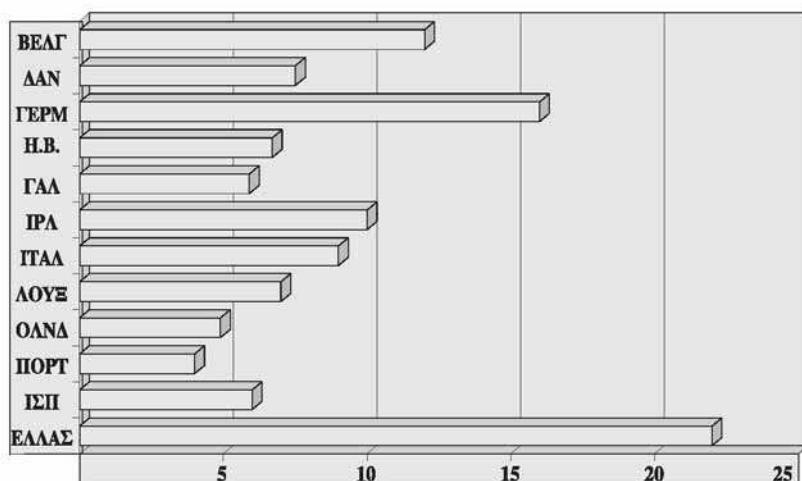
Τουριστικά γραφεία στην Ελλάδα που είναι μέλη διεθνών οργανισμών⁸

Η αναλογία ταξιδιωτικών γραφείων ανά 100.000 κατοίκους στις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) έχει όπως εμφανίζεται στο Σχήμα 3. Και εδώ, φαίνεται με βάση τα στοιχεία του

ΣΧΗΜΑ 3

Ταξιδιωτικά γραφεία ανά 100.000 κατοίκους σε χώρες μέλλη της Ε.Ε

Πηγή: Περιοδικό Τουρισμός και Οικονομία 1993, ό.π.α.

- 8. IATA: International Air Transport Association
- UFTAA: Universal Federation of Travel Agents Association
- ASTA: American Society of Travel Agents
- FYTO: Federation of Youth Travel Organisations